

локальних проєктів, обмежених місцевими масштабами, зокрема масштабами первинних адміністративно-територіальних структур і окремих організацій. Такі проєкти, якщо вони розроблені і впроваджуються з урахуванням основних положень теорії і практики формування здорового способу життя, можуть бути достатньо ефективними, незважаючи на певну нестачу ресурсів, що має місце сьогодні в Україні.

Список використаних джерел

1. Здоровье-XXI : Основы политики достижения здоровья для всех в Европейском регионе ВОЗ: Введение. *Европейская серия по достижению здоровья для всех*. 1998. №5. - Копенгаген.: ВОЗ (ЕРБ).
2. Піндер Л. Новий погляд на структуру: вивчення становища щодо розвитку політики пропагування здоров'я в Канаді. *Пропагування здоров'я*: Вид-во Оксфорд. ун-ту. Т. 3, №2. С. 205-212.
3. Новітні медико-педагогічні технології зміцнення та збереження здоров'я учнівської молоді : навч. метод. посіб. для учителів фіз. культ. / під ред. О.С. Куца. Львів : Укр. технології, 2003. 148 с.
4. Швед М.І., Гудима А.А., Геряк С.М. та ін. Екстрена та невідкладна медична допомога: підручник / за ред. М.І. Шведа. Тернопіль: ТДМУ, 2017 – 448 с.

Галина Бучківська

професор, доктор педагогічних наук

декан гуманітарного факультету

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

м. Хмельницький

Валентина Барановська

доцент, кандидат педагогічних наук

доцент кафедри природничо-математичних дисциплін

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

м. Хмельницький

ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЗАСОБАМИ ІКТ

Автори розглядають формування медіаграмотності майбутніх соціальних педагогів в процесі їхньої фахової підготовки. Визначено, що медіаграмотність є не тільки компетентністю, але й частиною того, що утворює професійну культуру фахівця

соціальнопедагогічної сфери. Формування сучасної високо-інтелектуальної культурної людини неможливе без досягнення достатньо високого рівня інформатичної культури.

Оволодіння інформатичною культурою для фахівця – шлях до професійного й культурного становлення, що сприяє реальному розумінню самого себе, свого місця і ролі в діловому інформаційному суспільстві. Інформатичні компетентності є одними з основних компонентів інформатичної культури, яка, у свою чергу, є частиною загальної культури людини.

Ключові слова: медіаосвіта, медіаграмотність, інформатична культура, інформатичні компетентності, соціальний педагог.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Причина актуальності медіаосвіти полягає в тому, що інформаційна революція та глобалізація зробили наше сприйняття світу значною мірою залежним від того, як його подають медіа. Результатом медіаосвіти має бути підвищення рівня медіакомпетентності, або її ще називають медіаграмотністю, яка полягає в сукупності мотивів, знань, умінь і можливостей, що сприяють добиранню, використанню, критичному аналізу, оцінюванню, створюванню та передаванню медіатекстів різних форм, жанрів, а також аналізу складних процесів функціонування медіа в суспільстві.

Поняття «медіаграмотність» було сформульоване в американському освітньому просторі як одне з ключових для дисциплін, пов'язаних з масовими комунікаціями. Необхідність виокремлення такого виду грамотності обумовлене стрімким зростанням невідповідності між запропонованими системою мас-медіа життєвими цінностями і реальними, суспільними цінностями, які поступово втрачають значущість для сучасної молоді. Збільшення негативного впливу медіа робить відчутною потребу у кваліфікованій підготовці фахівця, який займався б питаннями медіаосвіти дітей і молоді. Саме соціальний педагог, за своїми кваліфікаційними характеристиками, може взяти на себе функцію медіапедагога щодо формування медіаімунітету своїх вихованців.

Виконання медіаосвітніх функцій у соціально-педагогічній роботі передбачає взаємодію із сучасною медіасистемою; сприйняття інформації медіа під критичним кутом зору; розуміння значущості медіа в житті людини. А це означає набуття належного рівня

медіаграмотності. Медіаграмотність майбутніх соціальних педагогів варто формувати в процесі їхньої фахової підготовки. У цьому випадку медіаграмотність є не тільки компетентністю, але й частиною того, що утворює професійну культуру фахівця соціальнопедагогічної сфери. Як відомо, формування сучасної високоінтелектуальної культурної людини неможливе без досягнення достатньо високого рівня інформатичної культури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливість формування інформатичної культури учасників освітнього процесу підкреслює М.І. Жалдак: «Основи інформаційної культури мають методологічний, світоглядний і загальнокультурний характер, що проявляється у використанні в масовій практиці універсальних процедур пошуку і подання даних на базі відповідної системи наукових понять, принципів і законів як необхідних факторів системно-цілісного пізнання і відображення об'єктивної реальності, а також служать основою інтеграції навчальних дисциплін, гуманітаризації освіти і гуманізації навчального процесу» [4, с. 3-16].

Інформатична культура людини, за твердженням Н.В. Морзе [8, с. 23], виявляється в: конкретних навичках використання різних технічних пристроїв – від телефона до персонального комп'ютера та засобів мережевих технологій; здатності використовувати інформаційно-комунікаційні технології; умінні вишукувати необхідні відомості з різних джерел – від періодичних друкованих джерел до електронних інформаційних ресурсів; умінні подавати повідомлення у зрозумілому вигляді та ефективно їх використовувати; знаннях аналітичних методів опрацювання даних; умінні працювати з різними видами повідомлень.

Теоретична і практична значущість формування інформатичної культури особистості нині є настільки суттєвою, що її успішне розв'язання набуло статусу самостійної науково-педагогічної проблеми.

Інформатизація педагогічної діяльності соціального педагога спричинює зміни традиційного характеру його діяльності на таку, що передбачає, зокрема, опанування інформатичною культурою. Оволодіння інформатичною культурою для фахівця – шлях до професійного й культурного становлення, що сприяє реальному розумінню самого себе, свого місця і ролі в діловому інформаційному суспільстві.

Таким чином, інформатична культура соціального педагога – системне, багатоаспектне поняття, складова його професійної культури, досягнутий рівень готовності до виконання професійної діяльності в комп'ютеризованому інформаційно-комунікаційному середовищі, новий стиль мислення, засіб збагачення цілісного наукового світогляду, новий тип спілкування, що відповідає вимогам і умовам інформаційного суспільства.

В інформатичній культурі педагога можна виокремити такі основні компоненти: володіння науковими, методологічними основами інформатики, сучасними ІКТ, правовими, системними, організаційними, комунікативними, інтелектуальними, світоглядними, науково-дослідницькими аспектами культури людини [3, с. 3-17].

«На сучасному етапі розбудови інформаційного суспільства (суспільства знань), – зазначає Ю.С. Рамський, – потрібний педагог, який володіє інформаційною культурою і здатний підготувати підростаюче покоління до повноцінної плідної життєдіяльності в інформаційному суспільстві» [10].

Слід зауважити, що інформатичні компетентності є одними з основних компонентів інформатичної культури, яка, у свою чергу, є частиною загальної культури людини [6, с. 49].

Вироблення інформатичних компетентностей насамперед передбачає формування універсальних навичок аналізу різноманітних проблем і їх вирішення. До них належить уміння спостерігати і робити логічні висновки, використовувати різні знакові системи й абстрактні моделі, аналізувати ситуацію з різних поглядів, розуміти загальний контекст і прихований зміст висловлювань, системно та самостійно працювати над підвищенням своїх компетентностей [9, с. 9-12].

На думку Н.В. Баловсяк, інформатичні компетентності – це інтегративне особистісне утворення, яке віддзеркалює здатність індивіда до визначення інформаційних потреб, пошуку необхідних повідомлень та ефективної роботи з ними у всіх формах і поданнях – як у традиційному, друкованому, так і в електронному; здатність роботи з комп'ютерною технікою і телекомунікаційними технологіями та спроможність застосовувати їх у професійній діяльності, повсякденному житті [1, с. 54-57].

За визначенням В.М. Жукової, інформатичні компетентності можуть бути охарактеризовані через ефективність діяльності з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що означає ефективне застосування знань і умінь для вирішення існуючих або поставлених перед людиною завдань. Грамотна людина знає про щось абстрактно, а компетентна – може на основі знання конкретно й ефективно виконувати певне інформатичне завдання чи аналізувати і розв’язувати проблему [5, с. 61].

Підхід NETS (Національні освітні технологічні стандарти, США) дає можливість наскрізно відобразити складові ІКТ-компетентностей: розуміння та усвідомлення ролі й значення інформаційно-комунікаційних технологій для роботи та навчання впродовж життя; спосіб розуміння, конструювання, світоглядного бачення цифрових технологій для життя та діяльності в інформаційному суспільстві; набір фактичних та теоретичних знань, що відображають галузь інформаційно-комунікаційних технологій як сферу навчання та практичної діяльності; практика застосування знань, умінь, навичок у галузі інформаційно-комунікаційних технологій для особистих, суспільних професійних та навчальних цілей; здатність удосконалювати, розвивати, генерувати нове у сфері інформаційно-комунікаційних технологій засобами інформаційно-комунікаційних технологій для навчання, професійної діяльності, особистого розвитку; підтверджена якість особистості демонструвати свідоме ставлення через дію, пов’язану із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій для відповідної соціальної взаємодії і поведінки [7, с. 6-10].

Висновки. Отже, на основі вищезазначеного можна зробити висновок, що медіаграмотність соціального педагога є однією з його базових компетентностей в структурі професійних компетентностей.

Практика роботи соціального педагога показує, що діти, які опинилися в складних життєвих обставинах, найчастіше потрапляють під маніпуляційний вплив мас-медіа. Процес формування медіаграмотності потрібен насамперед фахівцям, які працюють з такими дітьми в процесі соціалізації.

Розвиток медіакомпетентностей сприятиме підвищенню якості здійснення соціальнопедагогічної роботи. Тому питання формування медіаграмотності фахівців залишається пріоритетним завданням

медіаосвіти у процесі фахової підготовки майбутніх соціальних педагогів.

Список використаних джерел

1. Баловсяк Н. В. Зміст освіти у формуванні інформаційної компетентності. *Наука та освіта 2006* : матеріали ІХ міжнар. наук.-метод. конф. Дніпропетровськ, 2006. С. 54–57.
2. Жалдак М. І., Рамський Ю. С., Рафальська М. В. Модель системи соціально-професійних компетентностей вчителя. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання*. К. 2009. № 14. С. 5–12.
3. Жалдак М. І. Основи інформаційної культури вчителя. Використання нової інформаційної технології у навчальному процесі. К. : РНМК, 1990. С. 3–17.
4. Жалдак М. І. Проблеми інформатизації навчального процесу в школі і вузі. Сучасна інформаційна технологія в навчальному процесі : зб. наук. праць. К. : КДПІ ім. М. П. Драгоманова, 1991. С. 3–16.
5. Жукова В. М. Формування інформатичних компетентностей майбутнього вчителя математики в процесі професійної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Луганськ, 2009. 178 с.
6. Каракозов С. Д. Информационная культура в контексте общей теории культуры личности. Педагогическая информатика. 2000. № 2. С. 41–55.
7. Литвинова С. Г. Інформаційно-комунікаційні компетентності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2011. № 5 (93). С. 6–10.
8. Морзе Н. В. Информатика : підруч. для 9 кл. К. : Школяр, 2009. – 344 с. : іл.
9. Пушкарьова Т. Інформаційно-комунікаційна компетентність – важливий чинник формування світогляду учнів. *Рідна школа*. 2010. № 9 (вересень). С. 9–12.
10. Рамський Ю. С. Методична система формування інформаційної культури майбутніх вчителів математики : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.02 / НПУ ім. М. П. Драгоманова. К., 2013. 560 с.